

NASZ PRZYJACIEL

Dodatek tygodniowy „Głosu Wąbrzeskiego” poświęcony sprawom
oświatowym, kulturalnym i literackim

Nr. 12

Wąbrzeźno, dnia 21 marca 1936 r.

Rok 17

Czwarta Niedziela Postu EWANGELJA

św. Jana rozdz. 6, wiersz 1 — 15.

Onego czasu odszedł Jezus za morze Galilejskie, które jest Tyberyadzkie. I szła za Nim rzesza wielka, iż widzieli znaki, które czynił nad tymi, co chorzeli. Wszedł tedy Jezus na górę i siedział tam z uczniami Swymi. A była blisko Pascha, dzień święty żydowski. Podniósłszy tedy oczy Jezus, i ujrawszy, iż wielka rzesza idzie do Niego, rzekł do Filipa: Skąd kupimy chleba, ażeby ci jedli? A mówił to, kusząc go, bo On wiedział, co miał czynić. Odpowiedział Mu Filip: za dwieście groszy chleba, nie dosyć im będzie, żeby każdy mało co wziął. Rzekł Mu jeden z uczniów Jego, Andrzej, brat Szymona Piotra: Jest tu jedno pachole, co ma pięcioro chleba jęczmiennego i dwie ryby: ale co to jest na tak wielu? Rzekł tedy Jezus: każcie ludziom usiąść. A było trawy wiele na miejscu. A tak usiadło mężów jakoby pięć tysięcy. Wziął tedy Jezus chleb: a dzięki uczyniwszy, rozdał siedzącym, także i z ryb ile chcieli. A gdy się najedli, rzekł uczniom Swym: Zbierzcie, które zbyły ułamki, aby nie zginęły. Zebrali tedy i napełnili dwanaście koszów ułomków z pięciorga chleba jęczmiennego, które zbywały tym, co jedli. Oni tedy ludzie, ujrawszy cud, który Jezus uczynił, mówili: iż ten jest prawdziwie prorok, który miał przyjść na świat. Tedy Jezus poznawszy, iż mieli przyjść, aby Go porwali i uczynili królem, uciekł sam jeden na górę.

NAUKA

Czemu Pan Jezus chciał doświadczyć Filipa?

Abymu podać sposobność powołania się na wszechmocność Chrystusową. Filip nie odwołał się do wszech-

Cudowne pomnożenie chleba

mocy Pana Jezusa. Mimo tylu cudów, jakich był świadkiem, nie przyszło mu na myśl, iż Pan Jezus może pomnożyć chleb. Zamiast tego mówi o niepodobieństwie wystarczenia się o wyżywienie licznej rzeszy. Wiara jego była za słabą; ale skoro tylko oświadczył, że niepodobieństwem jest nakarmić tylu ludzi, nowy cud miał go w tej wierze utwierdzić.

Jakich znaków użył Chrystus przy tym cudzie i czemu?

Według opowiadania św. Mateusza (14, 19) 1. spojrział najprzód w niebo, aby okazać, że wszystko dobre z nieba pochodzi, że Bóg otwiera szcudrobliwą dłoń i wszystkim potrzebom zaradza. 2. Złożył Bogu dzięki, aby nas nauczyć, iż my Ojcu niebieskiemu za Jego hojne dary dziękować winniśmy. „Stół”, mówi Chryzostom święty, „zaczynający się od modlitwy i na niej kończący, nigdy nie uczuje niedostatku, lecz będzie miał obfitość wszystkiego. 3. Pobłogosławił chleb, aby nas nauczyć, że błogosławieństwo Boże darzy obfitością.

NA OKRES WIELKOPOSTNY

Pamiętka Misterjum Odkupienia

Zbliża się Wielki Tydzień, w którym Kościół zaleca wiernym specjalne rozpamiętywanie Męki Zbawiciela. W tym okresie więc warto przypomnieć sobie, gdzie znajdują się pamiętki tego Misterjum Odkupienia, nad którymi czuwała cudownie Opatrzność, by te święte relikwie nie uległy zniszczeniu i zagładzie przez dzieje czasu, walki i różne grożące im niebezpieczeństwa. Większość tych drogiech pamiętek przywieziono z Ziemi Świętej do Europy w czasie wojen krzyżowych w XII i XIII wieku.

Z drzewa krzyża św. największe części znajdują się w bazylice św. Krzyża Jerozolimskiego w Rzymie i w paryskim kościele metropolitalnym. Drobnie części zostały rozdane różnym kościołom, w Polsce znajdują się one w kościele na Górze Świętokrzyskiej i w kościele św. Stanisława w Lublinie. Na krzyżu — jak wiadomo była tabliczka z literami J N R J (Jezus Nazarenus Rex Judaeorum), która znajduje się również we wspomnianej rzymskiej bazylice.

Cierniowa korona była z początku w posiadaniu pierwszych cesarzy chrześcijańskich w Konstantynopolu. Później przechodziła różne koleje losu i w roku 1894 złożono ją w kościele „Notre Dame” w Paryżu. Kolce jednak z biegiem czasu rozesłano do różnych kościołów. Z gwoździ które-

mi przybito Chrystusa do Krzyża, a według podania miało ich być cztery — tylko jeden przechowywany jest jeszcze dzisiaj w skarbcu bazyliki św. Krzyża w Rzymie.

Plaszcz szkarłatny Jezusa podzielono na części i rozdano na pamiętkę czcicielom Męki Pańskiej, oraz różnym kościołom. Skarbiec wiedeński ma też jedną część. Włócznia, którą Longin bok przebił Chrystusowi, zo-

stała przelamana na dwie części, z których jedną będącą w posiadaniu św. Ludwika, króla Francji, zginęła w czasie rewolucji francuskiej, druga zaś część jest do dziś dnia w bazylice św. Piotra w Rzymie.

Z innych narzędzi Męki Zbawiciela słup do biczowania, podzielony na dwie części znajduje się w kościele św. Prakseddy w Rzymie i w bazylice Grobu św. w Jerozolimie. Gąbka ze śladami żółci, stół służący do Ostatniej Wieczerzy znajdują się w bazylice św. Jana Laterańskiego w Rzymie.

W nieśmiertelnym porywie ku wolności

NIEZAPOMNIANA ROCZNICA KOŚCIUSZKOWSKA

W rok po wiekopomnej Konstytucji 3 maja, Rosja widząc, że Polska dźwiga się z upadku, że może znów stać się potężnym państwem — wypowiedziała jej wojnę. We wszystkich bitwach i potyczkach, w których nieprzyjaciół zagrażał oskrzydleniem, odcięciem lub otoczeniem, gdzie zatem sprawa była najtrudniejsza — działał Tadeusz Kościuszko.

Ten nieśmiertelnej sławy później Naczelnik Narodu, pod Dubienką nad Bugiem dn. 18 lipca 1792 r. odparł zwycięsko nieprzyjaciela. Ku niemu też zwróciły się wtedy oczy i serca

całego narodu. Swoi i obcy wielbili niepospolite zdolności wojskowe Kościuszki. Kiedy zaś naród w dwa lata później zerwał się znów do boju, obrócił oczy na Kościuszkę, jako na swego wodza. Nie zawiódł też wódz tych nadziei narodu, Kościuszko który już był opuścił kraj, na wieść o powstaniu zawrócił z drogi szybko i stanął dnia 23 marca 1794 r. w Krakowie.

Dnia 24 marca na krakowskim rynku okrzyknął go naród swoim Naczelnikiem. Wódz zaś odebrał przysięgę od wojsk i sam złożył ją w tych podniosłych słowach:

Z POLESIA
Grupa dzieci poleskich.

„Powierzonej sobie władzy na niczyj prywatny ucisk nie użyje, lecz jedynie jej dla obrony całości granic samowładności narodu i ugruntowania powszechnej wolności używać będzie”.

Bezwłocznie po tem pamiętnem zdarzeniu Naczelnik Narodu ruszył przeciw wrogom. Pod Raclawicami dnia 4 kwietnia odniósł pierwsze zwycięstwo nad wojskiem rosyjskiem. Szereg sukcesów wojskowych odniósł jeszcze

Kościuszko, aż w nieszczęśliwej bitwie pod Maciejowicami dostał się do niewoli.

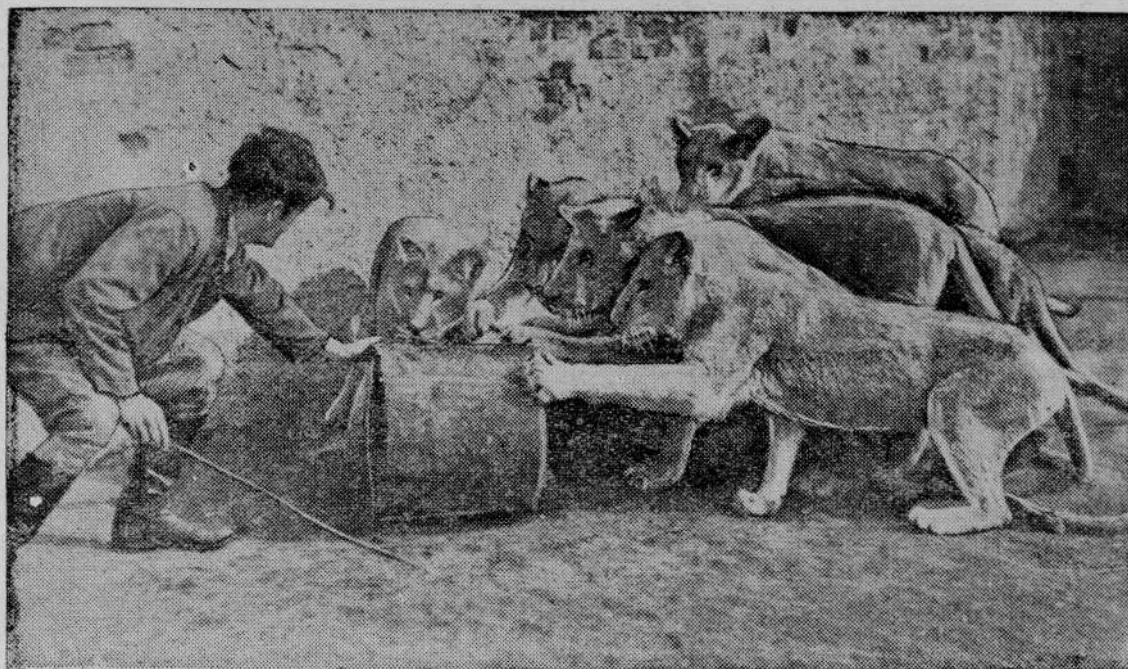
Krwawy ten wysiłek części narodu, porwanego słowami Kościuszki na Rynku krakowskim, nie przywrócił coprawda Polsce wolności, ale uratował zato honor narodu polskiego.

Słonie Raclawic, które zamigotało na chwilę w kosach chłopskich, oświeśliło jasno drogę narodu na okres wiekowej przeszłości niewoli.

angielskich celem załadowania armji w portach nadmorskich. O wspólnej obronie nikt wtedy nie myślał. Stali więc przed merostwem w Doullens: Clemenceau, Poincare, oraz generałowie francuscy i angielscy. Raptem robi się ruch. Przybywa Foch i swym nie znośnym sprzeciwu głosem woła:

— Panowie nie chcą walczyć? Otóż ja będę walczył bez wytchnienia! Będę walczył cały czas!

W wyniku tej konferencji Foch otrzymał naczelne dowództwo nad wojskami zarówno francuskimi, jak i angielskimi. Zamiast odwrotu na Paryż rzucił przysiężone zwycięstwa wszystkie swe siły przeciwko Niemcom. Niedługo ofensywa niemiecka została przełamana i Francja mogła powiedzieć, że jest uratowana.

Oswajanie i tresowanie lwów w warszawskim ogrodzie zoologicznym.

Kto w chwili zwątpienia uratował Francję?

POTĘGA WOLI I AMBICJA JEDNEGO CZŁOWIEKA.

Pamięć Wielkiego Pogromcy Niemiec, marszałka francuskiego Ferdynanda Focha, którego rocznicę śmierci obchodzi Francja co roku dnia 20 marca — jest w obecnej chwili specjalnie aktualna. Francja coraz więcej zagrożona dziś rosnącą potęgą militarną Niemiec, może tylko z ubolewaniem przyznać, że gdyby hasła pełnego wyzyskania zwycięstwa, rzucone przez marszałka Focha znalazły były swój wyraz w powojennej polityce francuskiej, nie doszłoby jeszcze tak prędko do podarcia traktatu z Locarno i demilitaryzacji Nadrenji.

W związku z rocznicą śmierci marszałka Focha warto przypomnieć doniosłe choć naogół mało znane zdarzenie z jego życia, będąc dobitnym przykładem jak wiele w pewnych

wypadkach może zdziałać wola i ambicja jednego człowieka. Mowa tu jest o konferencji w Doullens dnia 26-go 1918 roku, która właściwie zdecydowała o wyniku wojny.

Mordercza wojna trwała już od czterech lat. Od samego jej początku dał się dotkliwie odczuwać brak jednolitego dowództwa. Strategicy twierdzą, że w tym braku właśnie należy dopatrywać się źródła lwiej części katastrof, jakie przeżywali Aljanci od początku wojny światowej.

W małej miejscowości Doullens, odległej 30 km. od Amiens a 177 od Paryża, rozstrzygnęły się losy Francji po raz drugi od rozpoczęcia wojny. W marcu 1918 r. wszyscy wiedzieli już o ściąganiu wojsk francuskich w kierunku na Paryż i przygotowaniach

Z historii słonecznej Hellady.

ROCZNICA NIEPODLEGŁOŚCI GRECJI.

Dnia 25 marca br. mija 115 lat od chwili, gdy rękami metropolity Hremanosa dźwignięty został biało-niebieski sztandar powstańców Grecji. W tym dniu w r. 1821 rozpoczęte powstanie greckie, którem kierował bohater narodowy, Aleksander Ypsilanti, zostało uwięzione po kilku latach uznaniem przez Turcję niepodległości historycznej Hellady.

W stosunku do ciężkich ofiar, jakie poniósł naród grecki w tej długotrwałej walce o niepodległość, rezultat był niezupełny, gdyż wyzwolone z niewoli nowe państwo nie objęło wszystkich obszarów etnograficznej Grecji. Ale nawet i ten rezultat, jaki osiągnięto zawdzięczać musi Grecja wyłącznie interwencji Anglii, Francji i Rosji, które dążyły wówczas do umocnienia swego stanowiska na Bliskim Wschodzie.

Ciężkie zadanie odbudowy państwa po 4-ro wiekowej niewoli muzułmańskiej przypadło Grekom w pierwszych latach pod panowaniem despotycznego prezydenta Jana Caco d'Istria, następnie królów z dynastji Wittelsbachów bawarskich. Okres walk o Kretę powoduje ciężką sytuację ekonomiczną Grecji. W r. 1913 odzyskuje Grecja południową Macedonję, kraj o ludności mieszanej, lecz z przewagą Greków.

W czasie wojny światowej ogłasza Grecja neutralność. Nieprzystąpienie do koalicji należy tłumaczyć tem, że w Grecji panował członek dynastji niemieckiej, opinia publiczna jednak stała w wyraźnej po stronie państw ententy. Dopiero pod koniec wojny przy-

stępuje do działań zbrojnych republikańska już Grecja, pozostająca pod kierownictwem swego najwybitniejszego współczesnego męża stanu, Venizelosa, który w historii tego kraju wybitną odegrał rolę i po wojnie dwa razy drogą rewolucji dochodził znowu do władzy.

W Grecji wyjątkowo często zmienia się ustrój państwowy. Raz republika, raz monarchja. Obecnie Grecja jest znowu monarchją, ale trudno cośkolwiek powiedzieć na temat trwałości tego ustroju.

W KILKU SŁOWACH Z CAŁEGO ŚWIATA

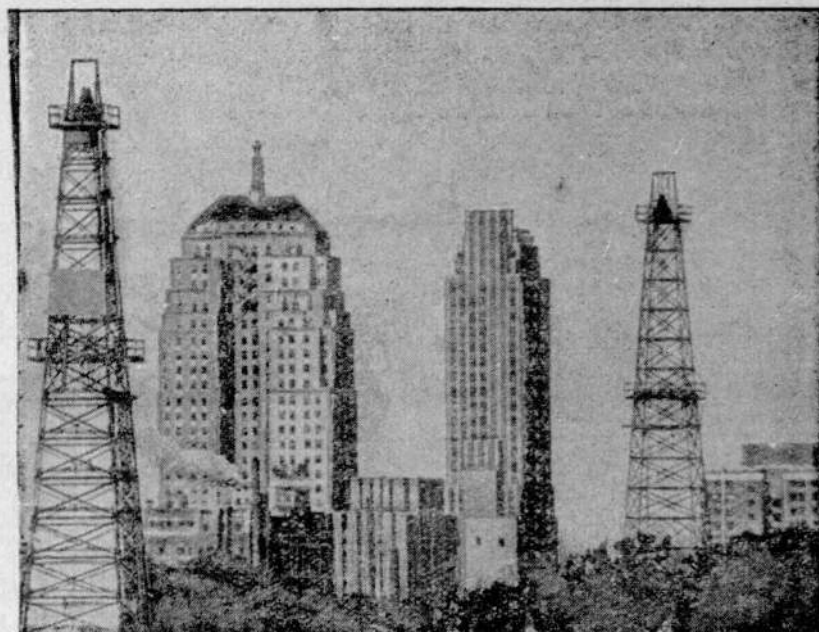
— Bilans handlu zagranicznego za luty dał wynik dodatni na 1.609.000 złotych.

— Komisja kodyfikacyjna kończy prace nad polskim prawem małżeńskim.

— W Poznańskim wrócił znowu po 20 latach pewien jeńiec wojenny z Rosji, — żona wyszła już za mąż i ma 2 dzieci.

— W senacie senator Chrzanowski domagał się przywrócenia kuratorium szkolnego dla Pomorza.

— Najmniej samobójstw na Grecja i Polska, — najwięcej Saksonja.

WIEŻE WIERTNICZE ZAGRAŻAJĄ DRAPACZOM CHMUR.
W Oklahoma City (Ameryka) widać obok drapaczy chmur wystające z ziemi wieże wiertnicze. W samym mieście stwierdzono bowiem źródła naftowe. Przypuszczać należy, że w pogoni za tym cennym płynem drapacze chmur zostaną zburzone.

— Zadłużenie rolników w Czechosłowacji małej wynosi 19.200.000.000 koron czeskich.

— Bułgaria zapowiada ogólnopañstwową przymusową organizację rolniczą.

— W Jugosławii pewien bogaty 90-letni starzec ożenił się z 26-letnią królową piękności.

— Francja zamierza wydać na lotnictwo 4.500.000.000 franków.

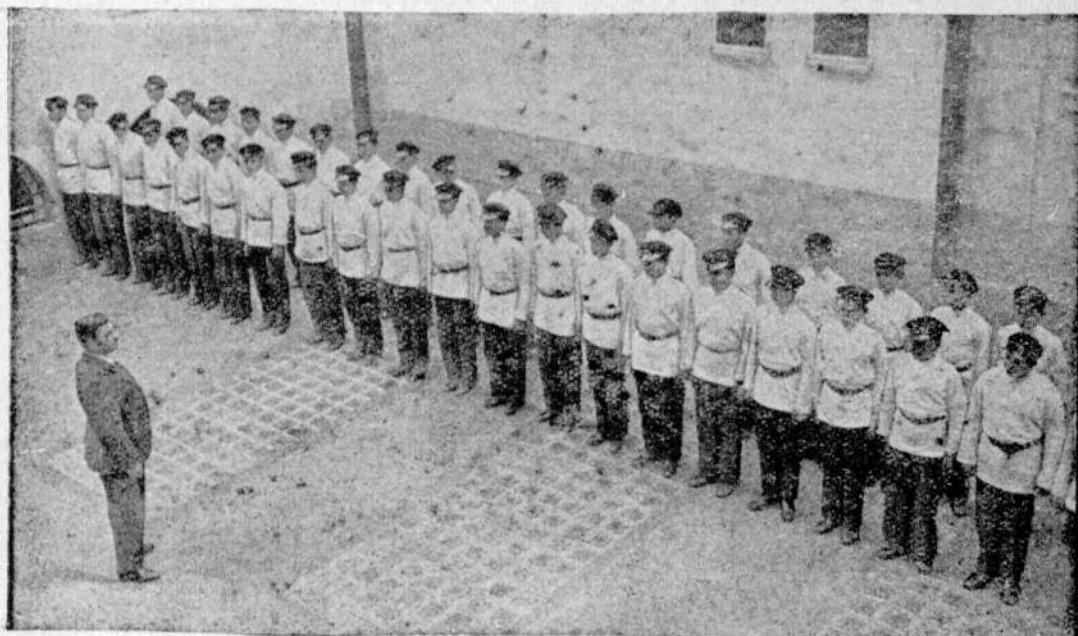
— Na terenach Nowej Gwineji wykryto nową rasę ludzką, liczącą ok. 200.000, osób - szczep ten nie zna jeszcze żelaza, narzędzia ma z drzewa i kamienia.

WYBORY W POMPEI.

Na podstawie ostatnich wykopalisk w Pompei, archeologowie i historycy jednak w zwykłej swej postaci jako ser srodu wyborów. Ostatnie poszukiwania natrafiały na ślad pisma, regulującego kwestję propagandy wyborczej. W agitacji wyborczej brali udział mężczyźni i kobiety. Agitatorzy wygłaszali na ulicach i placach mowy pochwalne na rzecz swych kandydatów. W ruinach w jednej z wil pompejańskich niedawno odkopanych, znaleziono manuskrypt, w którym obywatele Pompei, szlachetni Petroniusz i Aimulus sławia wspaniałomyślność i szczerłość swego kandydata. Przeciwnicy jego natomiast, jak wynika z innego manuskryptu znalezionego niedawno, podkreślają uczciwość swego kandydata. Widać stąd, że była to cnota już wówczas wśród wybrańców ludu dość rzadka.

MA 13 LAT I WAŻY 130 KG.

Rosyjski dziennik „Socjalistyczna uprawa lnu” donosi, że w sowieckim Kołchozie Jaryszkowa na Sybirze, córka jednego z kołchoźników, licząca 13 lat — waży 130 kg. Dziewczynka należy do bardzo zdolnych uczennic i jest nieocenioną pracownicą w Kołchozie.

GIMNAZJUM ROLNICZE W JUGOSŁAWJI

Po rewolucji bolszewickiej opuściło wielu Rosjan swą ojczyznę. Znaleźli oni przytułek w obcych krajach, gdzie tworzą nieraz dość liczne skupienia. Najliczniej osiedli się Rosjanie w Jugosławji, gdzie w stolicy Białogrodzie mają swe własne szkoły, teatr, kino. Na obrazku: gimnazjum rolnicze w Jugosławji.

Książnica Kopernikańska
w Toruniu